

Kirish: Infografika tushunchasi, mazmuni va nazariy asoslari

Reja:

1. Infografika tushunchasi
2. Infografikaning kelib chiqish tarixi
3. Infografikaning har xil sohalarda qo'llanilishi

Infografika (lotin. Informatio – xabardor qilish, aniqlik kiritish, ta’riflash) – bu murakkab va katta hajmdagi ma’lumotlarni tez va aniq taqdim qilishga mo’ljallangan ma’lumotlarning grafik interpretatsiyasi (shakli), “ma’lumot beruvchi grafik dizayn” hisoblanadi.

Infografika keng qamrovli va juda ko‘p sohalarda qo‘llaniladi. Jumladan: geografiya, jurnalistika, ta’lim, statistika, texnik matnlarni aks ettirishda qo‘llaniladi.

Infografika katta hajmdagi ma’lumotlarni ixchamlashtirish, unda aks ettirilgan predmetlarning o‘zaro munosablari, mantiqan bog‘lanishi va vazifalarini yaqqol ko‘rsata oladigan grafik yechim hisoblanadi.

Infografika – azaldan reklama sohasida ko‘proq qo‘llanilgan, texnika texnologiya rivojlanishi va axborot kommunikatsiya texnologiyalari ta’lim, ijtimoiy soha va insoniyatning turmush tarziga singib ketgani uchun iste’molchiga uzatiladigan ma’lumot va g‘oyalarning vizual ko‘rinishi tariqasida jadal tarzda hayotimizga kirib keldi.

Infografikaning ta’lim sohasidagi vazifasi esa – shakli va mazmuni jihatidan, ko‘rinishidan murakkab ma’lumotlarni keng auditoriyaga tez va tushunarli, ya’ni mantiqiy bog‘liqlik orqali taqdim etish va yetkazish maqsad qilib olingan.

Infografika vositalari illyustratsiya tasvirlargina bo‘lib qolmay balki grafiklar, diagrammalar, blok-sxemalar, jadvallar, xaritalar, ro‘yxatlarni va boshqa shu kabi ma’lumotlarning grafik tarzda aks ettiriladigan shakllarini o‘z ichiga oladi.

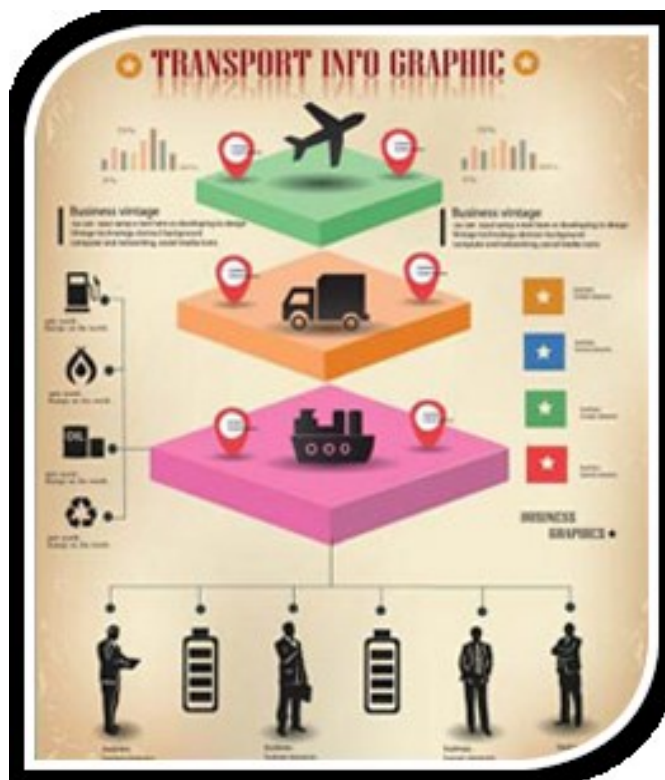
Infografika dizayni to'g'risida ikkita qarama-qarshi yondoshuv mavjud:

– **birinchisi** tadqiqot (*tadqiqiy*) (*ingl. explorative*), taqdim etiladigan axborot dizayni ishlariga asos solgan Edvard Tafti tomonidan olg'a surilgan. Uning qarashlarida infografika minimallik tabiatida bo'lishi, ma'lumotni uzatishdagi barcha narsalar chetlashtirilib ma'lumotning o'zi maksimal darajada anik aks ettirilishi shart degan qarash aytiladi. Bu yondoshuvning asosiy maqsadi ma'lum auditoriyaga zarur ma'lumotni yetqazishga xarakat qilish. Bunday yondoshuv ilmiy ishlarda, ma'lumotlar taxlilida, biznes-analitikada o'zining asosli jixatlarini ko'rsata oldi.

– **ikkinchi yondoshuv** syujetli, qissali (*ingl. narrative*) yondoshuv, 1978-yildan 1994-yilgacha “Time” jurnalidagi illyustratsiya qilingan ustunlarga “explanation graphics” – “Izohli illyustratsiya” nomini bergan Naygel Xolmsga ta’luqli. Bu yondoshuv o’qish uchun jalb qiladigan ifodali dizayn va illyustratsiyaviylik obrazlarni yaratishga intilish bilan xarakterlanadi.

Bunda nafaqat ma'lumot olish vositasi, balki ma'lumot iste'molchilari (jurnal o'quvchilari) uchun maroq hamdir. Mazkur yondoshuv jurnalistika, bloglar, marketing va reklama materiallari sohalarida ko'proq qo'llaniladi.

Xulosa oʻrnida shuni aytish mumkin, infografikaning asoschilari taʼkidlagan zarur maʼlumotni – maʼlumot isteʼmolchisi (taʼlim oluvchi)larga yetkazish va uni ajratib olishni nazarda tutgan boʻlsa, qissali (yaʼni har bir rasm yoki grafik elementning maʼnosi va tarixi aks ettirilgan) yondoshuv esa oʻquvchi amalga oshiradigan xulosani oʻzida aks ettiradi. Infografika statistika maʼlumotlarni talqin va tahlil qilishda ham ishlatilishi ham mumkin.

Qoʻshimcha:

Intuitsiya — haqiqatni dalil bilan isbotlamasdan, bevosita fahmfarosat bilan anglab olish qobiliyati; fikran ilgʻab olish yoʻli bilan tajriba doirasidan chiqish, shaxsiy qobiliyati yoki bilib olinmagan aloqalar, qonuniyatlarni jonli shaklda umumlashtirish.

Ta'limda infografik elementlardan foydalanish uchun 7 ta sabab:

1. Infografika kasbga oʻrgatishda – ta'lim oluvchida tasavvurni rivojlantirishga va shakllantirishga yordam beradi;
2. Ta'lim jarayonining koʻrgazmalilik darajasini orttiradi;
3. Ta'lim jarayonini vizuallashtirish orqali oʻzlashtirish darajasini orttirishga yordam beradi;
4. Kasbning ijtimoiy portretini aks ettirish orqali ta'lim oluvchida kasbni oʻrganishga motivatsiya uygʻotadi;

5. Kasbning ijtimoiy-iqtisodiy portretini qurish orqali ta'lim oluvchida ertangi kunga ishonch orttirishga va kasbni yuqori cho'qqilarini egallash uchun uzoq muddatli rejalar qurishga undaydi;
6. Kichik mutaxassislar tayyorlashda kasb mavqeyi haqidagi axborotni ta'lim oluvchiga to'liq yetkazishga;
7. Infografika ta'lim berish jarayonida Milliy istiqlol g'oyasini yanada chuqur singdirish imkoniyatini beradi.